

**Raftul
Denisei**

Colecție coordonată de
DENISA COMĂNESCU

YASUSHI INOUE

Cupa de cleștar

Traducere din japoneză și note de
FLAVIUS FLOREA

HUMANITAS
fiction

Coperta
ANGELA ROTARU
Redactori
ANDREEA RĂSUCEANU
DENISA COMĂNESCU

YASUSHI INOUE
ARU GISAKA NO SHOGAI
TOGYU
GYOKUWANKI
OBASUTE
HIRA NO SHAKUNAGE
YUKI
KITA NO EKIRO
FUDARAKU TOKAIKI
Copyright © 1969, The Heirs of Yasushi Inoue
All rights reserved.

© HUMANITAS FICTION, 2011, pentru prezenta versiune românească

EDITURA HUMANITAS FICTION
Piața Presei Libere 1, 013701 București, România
tel. 021/408 83 50, fax 021/408 83 51
www.humanitas.ro

Comenzi CARTE PRIN POȘTĂ: tel./fax 021/311 23 30
C.P.C.E. – CP 14, București
e-mail: cpp@humanitas.ro
www.libhumanitas.ro

Descrierea CIP a Bibliotecii Naționale a României
INOUE, YASUSHI

Cupa de cleștar: povestiri / Yasushi Inoue; trad.: Flavius Florea. -
București: Humanitas Fiction, 2011
ISBN 978-973-689-400-8
I. Florea, Flavius (trad.)
821.521-32=135.1

Viața unui falsificator (*Gisakuka no shōgai*)

Se scurseseră aproape zece ani de când familia Oonuki îmi făcuse propunerea de a scrie biografia pictorului în stil japonez Keigaku Oonuki. Eu acceptasem, fără să-mi respect însă promisiunea. În primăvara asta, am primit din Kyōto, de la membrii aceleiași familii, un ferpar însoțit de o carte poștală de răspuns, prin care eram invitat la un oarecare templu zen, pentru cea de a treisprezecea comemorare a lui Keigaku, dar, ca să fiu sincer, nu-mi venea deloc să dau ochii cu ei. Oricum, din motive ținând de ocupația mea, tot nu m-am putut duce și, în consecință, am putut răsufla ușurat.

Cred că era prin anul Shōwa 17 [1942] când Takuhiko, capul familiei Oonuki, negociase cu mine, pentru prima oară, să scriu biografia lui Keigaku, dar printre condițiile puse nu era inclusă și urgența; totuși, deoarece dorea neapărat să aibă cartea și s-o împartă celor prezenți la cea de-a șaptea comemorare, ne-am înțeles să termin manuscrisul astfel încât să poată fi tipărit până atunci. Numai că cea de-a șaptea comemorare a căzut în aprilie 1945, spre sfârșitul războiului, când, în agitația generală, nu ne ardea de biografia lui Keigaku, iar eu, aflându-mă încă în stadiul de strângere a materialului, a trebuit să mă opresc din lucru și am considerat convenția noastră ca anulată de la sine. După război însă, casa Oonuki a reluat legăturile cu mine și, cum timpurile se liniștiseră și nu mai aveam motive să amân la nesfârșit, am fost rugat să termin biografia cât mai

repede. De atunci și până azi, am tot primit de la Takuhiko câte o carte poștală pe an, în care se interesa – insistând, contrar felului său de a fi, asupra urgenței – de progresul lucrării, iar eu, de fiecare dată, îi dădeam un răspuns penibil de confuz, ca să salvez pentru moment situația.

Alegerea ca eu să mă ocup de treaba asta dificilă, biografia lui Keigaku, se explica prin faptul că țineam în acea vreme rubrica de arte plastice a unui ziar din Ōsaka și, prin natura profesiei mele, mă întâlneam de câteva ori cu defunctul, și se pare că acesta manifestase pentru mine mai multă simpatie decât față de reprezentanții altor ziare; în condițiile date, puteam să strâng mai ușor materialul necesar, mai ales că aveam, în calitate de critic de artă, relații în cercurile artistice, fiind astfel mai îndreptățit decât oricare dintre membrii familiei sau discipoli ai maestrului să-mi asum o asemenea sarcină.

Când am discutat chestiunea, am fost de acord fără a mă lăsa rugat, pentru că îmi plăceau atât personalitatea, cât și opera lui Keigaku Oonuki, și, dincolo de asta, mă gândeam că a-i scrie biografia însemna a face istoria cercurilor artistice din Kyōto, ba chiar din întreaga Japonie, iar pentru mine studiul evoluției acestor medii din perioada Meiji¹ încoace prezenta un real interes.

Dar obligația acceptată cu ușurință nu s-a dovedit atât de simplu de îndeplinit pe cât crezusem. Pentru început, m-am apucat să redactez cronologia, însă, fiindcă înainte de a se stabili, spre sfârșitul vieții, într-o vilă luxoasă din Kyōto, Keigaku schimbase după bunul său plac mai mult de zece locuințe în Kyōto și prin împrejurimi, și cam jumătate din timp și-l petrecuse călătorind după cum avea chef, era aproape imposibil să determini exact în care atelier sau la ce dată fuseseră pictate marile lui lucrări, atât de comentate în întreaga lume. Nu-mi rămânea decât să urmăresc etapele existenței lui de peste șaizeci de ani și să adun relatările unor pictori sau discipoli, negustori de artă, vânzători de materiale și accesorii, colecționari etc., însă, pe

1 Perioada domniei împăratului Meiji (1868-1912).

deasupra, povestirile lor nu coincideau, deci treaba nu era atât de ușoară pe cât părea privită din afară.

În plus, Keigaku își pierduse la vârsta de cincizeci de ani soția, care îi fusese alături atâta vreme și la bine, și la rău, și apoi locuise împreună cu o servitoare bătrână, decedată la doi ani după el, și cu câte un discipol care cumula și postul de servitor. Discipolii se schimbau fără încetare, deoarece nici unul nu putea suporta pentru prea multă vreme caracterul dificil al lui Keigaku. Cel care ar fi trebuit să cunoască îndeaproape situația dispărutului, moștenitorul său, Takuhiko, după ce stătuse timp îndelungat în Franța și revenise în țară cu doar cinci ani înainte de moartea lui Keigaku, avea o casă la Tōkyō și, întru totul opus ca fire capriciosului său tată, nu prea întreținuse relații cu acesta, astfel că se poate afirma că nu se afla nimeni care să dețină informații detaliate despre viața lui personală. Trebuie să mai adaug că, din cauza caracterului său neșlefuit și total independent, Keigaku privise de obicei cu răceală cercurile artistice și își practicase izolat profesiunea, ceea ce crea noi greutăți în strângerea materialului biografic.

Nu avansasem cine știe ce nici cu redactarea cronologiei care ar fi stat la baza acestei biografii; ba căutând lucrări din perioada timpurie prin orașele înșirate de-a lungul coastei Mării Interioare Seto, din apropierea locului său de naștere, ba mergând să văd opere de valoare dinspre sfârșitul vieții artistului într-o mică așezare de țășători din Hokuriku, unde se adunaseră ca prin minune admiratori de-ai lui, abia umplusem vreo trei caiete cu însemnări, când războiul s-a întetit și am fost nevoit să-mi întrerup investigațiile la jumătate.

După război, cu sarcina asta descurajantă și tracasantă în față, deși consideram că, din moment ce acceptasem, ar fi trebuit să mă apuc de treabă, era destul să mă gândesc la asta, că îmi și pierdea orice chef. În plus, am plecat pe neașteptate de la ziarul la care lucram, m-am mutat la Tōkyō și m-am dedicat literaturii. Prins de noile mele preocupări, biografia lui Keigaku, lăsată de pe o zi pe alta, a rămas în stadiul incipient de cronologie plină de lacune și note fragmentare în câteva caiete.

Așa se prezenta deci situația; îmi dădeam seama că nici la cea de-a treisprezecea comemorare n-o să fiu gata și mă simțeam foarte jenat față de casa Oonuki din cauza repetatei amânări, însă când am avut ferparul sub ochi, mi-am propus să fac ceva chiar anul acesta, să dau un aspect mai încheșat biografiei și, îndeplinindu-mi parțial obligația, să pot respira ușurat.

Iulie și august fiind o perioadă de călduri toride în care, oricum, nu prea am spor la lucru în domeniul meu, am plănuit să mă ocup de viața lui Keigaku și să mă retrag în satul meu natal, de la poalele muntelui Amagi, în Izu. Am hotărât să lucrez zilnic până la amiază, urmând să completez mai târziu, toamna, la Kyōto, informațiile care îmi lipseau; în orice caz, vrând-nevrând, m-am pus pe treabă, ca să sfârșesc în linii mari manuscrisul.

În iulie am avansat destul de bine – am parcurs vreo zece caiete cu însemnări și relatări de călătorie și, pentru anii în care voiajele îmi erau cunoscute, am terminat notele privind operele importante, astfel că am reușit să duc la bun sfârșit cronologia vieții lui Keigaku, deși încă nu arăta destul de organizată. Odată cu primele zile ale lui august, am ales numai faptele demne de încredere și, evitând ca un gazetar supozițiile, cu ajutorul vechilor caiete i-am încheiat biografia din copilărie până în tinerețe – studiile făcute succesiv sub îndrumarea lui Issō Katakura, Gahō Yoshimizu și a altora, debutul cu lucrarea *Fericirea pierdută* la expoziția-concurs de pictură din anul 30 Meiji [1897], când a primit diploma de merit, lansarea sa ca inegalabil artist de geniu cu capodoperele din prima perioadă: *Noaptea albe*, *Vulpea bătrână*, *Zăpadă subțire* și altele, apărute una după alta – dar aici, m-am oprit brusc din scris.

Ajungând cu relatarea la strălucita fază de înflorire artistică a tânărului Keigaku, inseram ici-colo informații dintr-un caiet de însemnări zilnice, unicul document olograf din acea epocă, până nu demult necunoscut. Era un jurnal pe care, la prima vizită făcută familiei Oonuki după război, mi-l dăduse Takuhiko spunându-mi:

— Am găsit ceva deosebit, poate-ți va servi în vreun fel.

Scriș cu caractere fine pe hârtie japoneză, caietul consemna, în note fragmentare, evenimente dintre sfârșitul anului 30 Meiji [1897] și din vara lui 32 Meiji [1899] și constituia un material inestimabil în sine, dincolo de faptul că oferea un plus de cunoaștere asupra lui Keigaku. Fusese descoperit în casa Oonuki în momentul evacuării, găsindu-se într-o valiză chinezească din magazie împreună cu tot felul de hârțoage.

Din jurnal mi s-a părut foarte interesant faptul că acest pictor de geniu, arogant și orgolios, care nu se împrietenise cu nimeni în adevăratul înțeles al cuvântului, avea totuși pe atunci un prieten pe nume Shinozaki. Numele acestuia apărea în trei locuri, fiind și singurul menționat în afara celor ale membrilor familiei.

„Luând cu mine medalia de argint, l-am vizitat pe Shinozaki în Kitano¹ – toată noaptea am discutat bând sake“, scria undeva. Din context rezulta că era vorba de momentul când pictase *Scenă cu păuni* și obținuse o diplomă specială la expoziția Asociației Pictorilor din Kyōto. Nu era greu de imaginat că, având cu sine medalia de argint primită ca premiu, se dusesse să-și împartă bucuria cu prietenul său apropiat și băuseră împreună sake, asta fiind noaptea triumfului tânărului Keigaku. Din moment ce sărbătorise fără rețineri evenimentul împreună cu Shinozaki, trebuie să deducem că personajul îi era prieten intim.

Apoi, în altă parte, notase: „Shinozaki mi-a trimis o doradă în chip de felicitare. L-am căutat imediat în Shimotachiuri², dar lipsea – am scris mare pe *fusuma*³ și am plecat“; ce anume scrisese nu se știe, se poate presupune că i-a comunicat motivul vizitei sau nu-i exclus ca, în semn de mulțumire pentru darul trimis, să fi improvizat vreo poezie în stil chinezesc, lucru pe care-l obișnuia în ultimii ani – toată povestea asta, deși destul de

1 Cartier în Kyōto, în sectorul Kita.

2 Stradă în Kyōto, în sectorul Kamigyō.

3 Panou dreptunghiular, format dintr-un cadru de lemn cu întărituri pe care este întinsă hârtie japoneză opacă, servind ca element de despărțire între camere. Deseori pictat. Uneori poate fi deplasat lateral, cu rol de ușă.

deplasată, prezenta pentru mine un mare interes ca amănunt pitoresc din tinerețea pictorului de geniu Keigaku.

Ultima însemnare în care era amintit Shinozaki suna astfel: „Shinozaki a plecat de dimineață de la Shōyama și a venit la Kyōto“. Însemnarea se afla către sfârșitul jurnalului și era datată 3 august, în vara lui 32 Meiji [1899]. Numai că fusese inserată acolo fără nici o legătură cu contextul, și m-am gândit că s-ar putea să aibă un sens anume. Atunci când am văzut scris Shōyama, pentru prima dată mi-a trecut brusc prin minte, legată de Shinozaki, imaginea falsificatorului Hara Hōsen, prieten intim, după toate aparențele, al lui Keigaku.

Despre acest Hara Hōsen, un individ cu o existență sumbră și nefericită, autorul unor falsuri după Keigaku, mai știam câte ceva, dar în clipa când mi-am dat seama că, fără nici o îndoială, acel personaj aproape uitat între timp este Shinozaki, unicul prieten intim din tinerețe al lui Keigaku, m-a cuprins o emoție inexprimabilă.

Mi-am amintit că Hara Hōsen era, după câte auzisem, fiu adoptiv, și, cu toate că nu mă interesasem de numele familiei în care se născuse, știam că în locul lui natal, un mic cătun de pe malul râului Hino, aflat în mijlocul munților din lanțul Chūgoku, numele Shinozaki era foarte răspândit, așa că pentru prima oară mi s-a părut indiscutabil faptul că Shinozaki și Hara Hōsen erau una și aceeași persoană.

Am lăsat deoparte lucrul la biografia lui Keigaku și, așezat într-un scaun de răchită pe veranda orientată spre sud, vreo două zile n-am făcut nimic altceva decât să privesc muntele Amagi scăldat în lumina soarelui, care slăbea devreme odată cu sfârșitul verii. Mai degrabă decât imaginea strălucitoare de tinerețe a pictorului de geniu Keigaku, viața plină de greutate a lui Hara Hōsen – de-abia atunci datele fragmentare privitoare la acesta îmi sugerau portretul ei în mare – îmi absorbea gândurile. Cuprins de nevoia nestăvilită de a medita asupra lui Hara Hōsen, contemplam nemișcat muntele.

Cuprins

Viața unui falsificator	5
Lupta cu tauri	46
Cupa de cleștar	115
Obasute	138
Rododendronii din Hira	158
Viziunea	193
Drumul cu stații din nord	205
Traversarea spre Fudaraku	222